

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi vuodelta 1989 toimitettavan verotuksen viivästymisestä johtuvista poikkeusjärjestelyistä

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki niistä poikkeusjärjestelyistä, jotka ovat tarpeen vuodelta 1989 toimitettavan verotuksen viivästymisen vuoksi. Lakiin ehdotetaan sisällytettäväksi muun muassa säännökset poikkeuksellisista määräaikajärjestelyistä. Valtiovarainministeriölle annettaisiin nykyistä laajemmat val-

tuudet niistä päättämiseen. Lisäksi ehdotetaan, että verovuodelta 1989 palautettavalle ennakolle maksettaisiin 9 prosentin vuotuista korkoa vastaava hyvitys.

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan heti sen tultua hyväksytyksi ja vahvistetuksi.

YLEISPERUSTELUT

1. Nykyinen tilanne ja ehdotetut muutokset

1.1. Verotusvuoden päättymisestä laskettavat määräajat ja verohallinnon määräajassa suoritettavaksi säädetyt tehtävät

Verotuslain 81 §:n 2 momentin mukaan verotus katsotaan päättyneeksi, kun veroluettelo on asetettu nähtäväksi. Valtiovarainministeriö on vuosittain verohallituksen esityksestä määrännyt veroluettelon pantavaksi nähtäville verotusvuoden marraskuun 1 päivänä. Verohallinnon automaattisen tietojenkäsittelyn uudistaminen on osoittautunut arvioitua laajemmaksi ja vaikeammaksi. Tämä on aiheuttanut uusien järjestelmien käyttöönoton viivästymisen. Verohallinnon töiden myöhentymisen johdosta vuodelta 1989 toimitettava verotus ei todennäköisesti valmistu verotusvuoden marraskuun alkuun mennessä. On lisäksi epävarmaa, valmistuuko verotus verotuslain 2 §:n 2 momentissa tarkoitettu verotusvuoden eli kalenterivuoden 1990 aikana.

Sekä verotuksen että verotusvuoden päättymisajankohtaan on sidottu useita verohallinnon tehtäväksi säädettyjä määräaikaistehtäviä. Verotusvuoden päättymisestä lasketaan lisäksi useita määräaikoja. Kun verovuoden 1989 verotusta ei todennäköisesti pystytä loppuunsaattamaan normaalissa aikataulussa, verotusvuoden päättymiseen sidottu määräajat siirtyisivät ilman erityisiä järjestelyitä. Tämän vuoksi esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki, jonka mukaan useista määräajoista voitaisiin poiketa joko lakiin sisällytettävän säännöksen tai valtiovarainministeriön päätöksen nojalla.

Poikkeusjärjestelyt eivät antaisi verohallinnolle mahdollisuuksia tinkiä niistä tehtävistä, jotka ovat aineellisesti oikean ja lainmukaisen verotuksen toimittamiseksi tarpeen. Muutokset mahdollistaisivat kuitenkin tehtävien nykyistä joustavamman ajoituksen ja tehtävien muutoinkin mahdollisimman järkipäisen hoitamisen syntyneessä tilanteessa. Verovelvollisten velvollisuuksia ei lisättäisi eikä heidän oikeuksiaan kavennettaisi.

1.2. Vuodelta 1989 maksettavan ennakonpalautuksen viivästymisestä palautuksen-saajille suoritettava hyvitys

Siitä, missä ajassa liikaa peritty tai maksunpantu ennako on palautettava verovelvolliselle, on säädetty veronkantoasetuksen 8 §:ssä. Sen mukaan palautukset on maksettava viipymättä sen jälkeen, kun oikeus palautuksen saantiin on ratkaistu sekä lyhennykset ja kuittaukset on toimitettu. Viime vuosina palautukset on yleensä maksettu 5—6 viikon kuluessa verotuksen päättymisestä eli joulukuun 10 päivästä alkaen. Vuodelta 1989 toimitettavan verotuksen viivästymisen johdosta ennakonpalautusten maksaminen viivästyy verotuksen valmistumisen myöhästymistä vastaavan ajan. Kohtuussyistä olisi tarpeen, että viivästyminen hyvitetään palautuksensaajille. Tämän vuoksi esityksessä ehdotetaan, että palautuksille maksetaan valtion varoista viivästymisen ajalta hyvitystä 9 prosentin vuotuisen korkokannan mukaan.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotuksen perustelut

1 §. Verotusvuosi. Verotusvuoden 1989 päättymisestä voimassa olevan lainsäädännön mukaan laskettavien jälkiverotus-, muutoksenhaku-, veronoikaus-, maksunpanonoikaisu- ja veron vanhentumisajan alkaminen sekä verotuslain 113 ja 114 §:ssä tarkoitetun veronpalautuksen yhteydessä maksettavan koron laskeminen siirtyisi ilman eri sääntelyä vuoden 1992 alkuun, jos verotus päättyisi vasta vuoden 1991 aikana. Tämän vuoksi ehdotetaan, että vuodelta 1989 toimitettavassa verotuksessa verotuslain 2 §:n 2 momentin mukainen verotusvuosi on kalenterivuosi 1990 siinäkin tapauksessa, että verotuslain 81 §:n 2 momentissa tarkoitettu veroluettelo pannaan nähtäville kalenterivuoden 1990 päättymisen jälkeen. Ehdotetun säännöksen perusteella edellä mainitut määräajat laskettaisiin tavanomaista verotusvuotta vastaavasti verovuotta 1989 seuraavan kalenterivuoden 1990 päättymisestä lukien. Esimer-

2. Esityksen taloudelliset vaikutukset

Esitys aiheuttaa valtiolle välittömiä kustannuksia ennakonpalautuksille maksettavan hyvityksen osalta. Vuoden 1989 veronpalautusten määräksi on arvioitu 7 miljardia markkaa. Esityksen mukainen 9 prosentin vuotuista korkokantaa vastaavan hyvityksen määrä on runsaat 50 miljoonaa markkaa kultakin kuukaudelta, jolta hyvitystä maksetaan. Valtion varoista maksettavan hyvityksen valtiontaloudelliset kokonaiskustannukset ovat laskettavissa vasta, kun on tiedossa verotuksen valmistumisen viivästymisajan pituus.

Ehdotettu veronkuittauspäivän ja veron viivästyskorosta ja jäämämaksusta annetun lain 2 §:ssä tarkoitetun määräpäivän siirto merkitsee verojäämille laskettavien viivästysseurauksien kasvua ja lisää siten jäämävelallisten korkorasitusta, jota kuitenkin vähentää vastaaville ennakonpalautuksille maksettava hyvitys.

Esitys ei muilta osin vaikuta verotuksen valmistumisen myöhentymisestä aiheutuviin kustannuksiin.

kiksi veron vanhentumisaika ei tällöin pitene. Toisaalta muutoksenhaku-ajan lyhenisi sen ajan, kuin verotuksen valmistuminen kestää vuoden 1991 aikana.

2 §. Verotustiedot. Verohallinto käyttää verotuksessa vahvistettuja tietoja työnantajan sosiaaliturvamaksun määrittämisen perusteena. Useat muut viranomaiset käyttävät niitä sosiaalietuuksien, kuten sairausvakuutuksen päivärahan ja asumistuen määrääntymisen perusteena. Tiedot vuodelta 1989 toimitettavasta verotuksesta ovat tänä vuonna käytettävissä myöhemmin kuin tavallisesti. Tämän vuoksi ehdotetaan, että vuodelta 1988 toimitetussa verotuksessa vahvistettuja tietoja voidaan käyttää, kunnes verovuodelta 1989 vahvistettavat tiedot ovat käytettävissä. Valtiovarainministeriö määräisi tästä ajankohdasta tarkemmin.

3 §. Vuodelta 1989 suoritettavalle ennakonpalautukselle maksettava hyvitys. Lainkohdassa säädettäisiin vuodelta 1989 palautettavalle

ennakolle valtion varoista maksettavasta hyviksestä. Se ehdotetaan maksettavaksi 9 prosentin vuotuisen korkokannan mukaan 1 päivästä joulukuuta 1990 lukien valtiovarainministeriön määräämää maksatuskuukautta edeltävän kuukauden loppuun.

Hyvitys maksettaisiin kaikille ennakonpalautuksille, myös verotuslaissa ja veronkantolaissa tarkoitettuun ennakon lyhentämiseen ja veronkuittaukseen käytetyille sekä palautuksille, jotka ulosmitataan jonkin saamisen suorituksiksi. Hyvitystä ei suoritettaisi puolisolta toiselle siirrettävälle ennakolle, koska veronkannossa perittävälle määrille, joita puolisolle siirretty ennakko korvaa, ei lasketa korkoa.

Hyvitys ei olisi saajan veronalaista tuloa eikä oikeus siihen verotettavaa varallisuutta.

4 §. Veronkuittauspäivä. Kun veronkantolain 10 §:n nojalla verojäämien suorituksiksi käytetään ennakonpalautuksia, veronkuittauspäivä on verotusvuoden lokakuun viimeinen päivä. Veronkuittauksessa palautukselle korko ja viivästysseuraamukset lasketaan verojäämälle veronkuittauspäivään. Veron viivästyskorosta ja jäämämaksusta annetun lain 2 §:n 3 momentin mukaan viivästyskorko lasketaan ennakon lyhennykselle osalle verotusvuoden lokakuun loppuun, jos maksuunpantua suorittamatonta ennakkoa lyhennetään veronpalautuksella. Päällekkäisten veronkuittaus- ja ulosmittausmahdollisuuksien estämiseksi ja palautusten maksattamisen nopeuttamiseksi ehdotetaan, että verotuksen valmistumisen myöhentymisen johdosta myös veronkuittauspäivää ja veron viivästyskorosta ja jäämämaksusta annetun lain 2 §:n 3 momentissa tarkoitettua määräpäivää siirretään. Myös viivästysseuraamukset verojäämille siirrettäisiin siten laskettavaksi verotuksen valmistumisajankohtaan. Tämä merkitsisi verojäämille laskettavien viivästysseuraamusten kasvua. Viivästysseuraamusten lisäperinnästä jäämävelallisille aiheutuvaa kororasitusta vähentää kuitenkin vastaaville ennakonpalautuksille maksettavaksi ehdotettu hyvitys.

5 §. Vuoden 1990 ennakonpidätysten jako-osuudet. Koska verotuksen perusteet ovat vuodesta 1988 vuoteen 1989 muuttuneet, ennakonpidätysten kertymän jakamisessa veronsaajille on vuonna 1990 jouduttu turvautumaan tietoihin, joita lopulliset verotustiedot vuodelta 1989 saattavat muuttaa. Tämän vuoksi ehdotetaan, että vuoden 1990 ennakonpidätysten tilittämi-

nessä käytettäviä jako-osuuksia voitaisiin tarkistaa vielä sen jälkeen, kun uusimpien verotustietojen vaikutus voidaan riittävällä tarkkuudella ottaa huomioon, kuitenkin viimeistään kahden kuukauden kuluessa verotuksen valmistumisesta.

6 §. Valtiovarainministeriön oikeus määrätä verotuksen myöhästymisestä johtuvista poikkeusjärjestelyistä. Pykälän nojalla valtiovarainministeriö voisi antaa verotuslain, ennakoperintälain, veronkantolain ja muista säännöksistä poikkeavia, vuodelta 1989 toimitettavan verotuksen valmistumisen viivästymisestä johtuvia määräyksiä verohallinnon tehtävien määrärajoista ja muista verohallinnon tehtäviin liittyvistä järjestelyistä. Ehdotettu säännös antaisi valtiovarainministeriölle oikeuden pidentää verohallinnolle säädettyjen tehtävien määräaikoja siltä osin kuin se on verohallinnon tehtävien suorittamiseksi välttämätöntä.

Säännöksen 2 momentissa ehdotetaan, että valtiovarainministeriö voisi tarvittaessa pidentää myös niitä verotuslaissa tai muissa säännöksissä olevia määräaikoja, joiden kuluessa verovelvollisten ja muiden ilmoitusvelvollisten on annettava tai ilmoitettava jokin tieto verohallinnolle. Tällainen tieto on muun muassa ennakoperintäasetuksen 1 §:n mukainen ilmoitus veroäyrin hinnasta, joka on toimitettava verohallitukselle viimeistään marraskuun 17 päivänä. Ilman ehdotettavaa säännöstäkin valtiovarainministeriöllä on oikeus verotuslain 144 §:n nojalla pidentää veroilmoituksen jättöaikaa, jos erityiset syyt sitä vaativat.

2. Voimaantulo ja soveltaminen

7 §. Laki on tarkoitus saattaa voimaan heti, kun eduskunta on sen hyväksynyt. Lakia sovellettaisiin siten, että valtiovarainministeriöllä on oikeus antaa laissa tarkoitettuja määräyksiä vuoden 1991 kesäkuun loppuun saakka.

3. Säättämisyjärjestys

Lakiehdotus olisi käsiteltävä valtiopäiväjärjestyksen 66 §:n mukaisessa säättämisyjärjestyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

vuodelta 1989 toimitettavan verotuksen viivästymisestä johtuvista poikkeusjärjestelyistä

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Verotusvuosi

Vuodelta 1989 toimitettavassa verotuksessa verotuslain (482/58) 2 §:n 2 momentin mukainen verotusvuosi on kalenterivuosi 1990 siinäkin tapauksessa, että veroluettelo pannaan julkisesti nähtäville verotuslain 81 §:ssä säädetyllä tavalla vuoden 1990 päättymisen jälkeen.

2 §

Verotustiedot

Kun laissa, asetuksessa tai muussa määräyksessä viitataan viimeksi toimitettuun verotukseen, katsotaan viittauksen tarkoittavan vuodelta 1988 toimitettua verotusta valtiovarainministeriön tarkemmin määräämään ajankohdtaan saakka.

3 §

Vuodelta 1989 suoritettavalle ennakonpalautukselle maksettava hyvitys

Vuodelta 1989 toimitettavassa verotuksessa maksettavalle ennakonpalautukselle suoritetaan valtion varoista hyvitystä 9 prosentin vuotuisen korkokannan mukaan jokaiselta kalenterikuukaudelta 1 päivästä joulukuuta 1990 lukien valtiovarainministeriön määräämää palautusten maksatuskuukautta edeltävän kuukauden loppuun saakka.

Hyvitys ei ole saajan veronalaista tuloa valtion- ja kunnallisverotuksessa eikä oikeus hyvitykseen saajan veronalaista varallisuutta.

4 §

Veronkuittauspäivä

Veronkantolain (611/78) 10 §:ssä tarkoitettu veronkuittauspäivä verovuoden 1989 ennakonpalautuksia kuitattaessa sekä veron viivästyskorosta ja jäämämaksusta annetun lain (145/76) 2 §:n 3 momentissa tarkoitettu määräpäivä lyhennettäessä ennakonpalautuksella maksuunpantua ennakkoa on veroluettelon nähtävillään edeltävän kuukauden viimeinen päivä.

5 §

Vuoden 1990 ennakonpidätysten jako-osuudet

Verovuoden 1990 ennakonpidätysten veronkantolaissa tarkoitettuja jako-osuuksia voidaan tarkistaa mainitussa laissa tarkoitettua myöhemmin, kuitenkin viimeistään kahden kuukauden kuluessa verovuodelta 1989 toimitettavan verotuksen päättymisestä.

6 §

Valtiovarainministeriön oikeus määrätä verotuksen myöhästymisestä johtuvista poikkeusjärjestelyistä

Valtiovarainministeriö voi antaa verotuslain, enakkoperintälain (418/59) ja veronkantolain säännöksistä sekä muista säädöksistä poikkeavia, vuodelta 1989 toimitettavan verotuksen valmistumisen viivästymisestä johtuvia mää-

räyksiä verohallinnon tehtävien määräajoista ja muista verohallinnon toimintaan liittyvistä järjestelyistä.

Valtiovarainministeriö voi tarvittaessa pidentää verotuslaissa tai muissa säädöksissä olevaa määräaikaa, jonka kuluessa jokin tieto on ilmoitettava verohallinnolle.

7 §

Voimaantulo ja soveltaminen

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 1990. Valtiovarainministeriöllä on oikeus antaa tässä laissa tarkoitettuja määräyksiä vuoden 1991 kesäkuun loppuun saakka.

Helsingissä 5 päivänä lokakuuta 1990

Tasavallan Presidentti

MAUNO KOIVISTO

Ministeri *Ulla Puolanne*

